

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XXVII. Quid Sanctus ejusque socii, Cartusiam jam ingressi, primum
egerint, et quem vivendi modum tenuerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTOR
C. B.

mum adierint novique in ea Ordinis, qui a loco illo, in quo initium accepit, Cartusienis appellatur, fundamenta posuerint. Atque ita modo anno, mense ac ipso etiam propemodum die, quo res, memoratu sane dignissima, acciderit, determinato, proximum est, ut quid deinde Bruno sociique ejus, locum eremiticæ vitæ aptissimum pro voto suo jam nacti, egerint, vitæque rationem, quam ibidem inierint, examinemus.

§ XXVII. Quid Sanctus ejusque socii, Cartusiam jam ingressi, primum egerint, et quem vivendi modum tenuerint.

De S. Brunone ejusque sex sociis, Cartusiam comitante S. Hugone, Gratianopolitano episcopo, jam ingressis, Blomenvenna in Sancti illius Ordinis sui Patriarchæ Vita sic scribit: Ibidem (in Cartusie eremo) in parte superiori montis loco, qui nunc dicitur ad beatam Mariam de Casalibus, ædificare cœperunt ecclesiam, necnon et parvas cellulas, juxta fontem quemdam, qui usque in hodiernum diem vocatur Fons Sancti Brunonis, haud procul ab ea distantes, a se invicem distinctas et aliquantulum separatas, ne alter alterius solitudinem impediret. In his bini et bini per singulas habitantes cellulas, more antiquorum Aegyptiorum monachorum silentio, lectioni, orationi, puritati cordis contemplationique studebant, ac deinde etiam operi manuum, maxime in conscribendis libris, insistebant. Ita laudatus Sancti nostri biographus, a quo Puteanus in contexta a se S. Brunonis Vita haud multum abludivit. Et sane verissima esse, quæ verbis hisce memorat Blomenvenna, argumento esse possunt, quæ Guibertus de Novigento lib. 1 de vita sua cap. 11, Petrus Venerabilis lib. 11 de Miraculis, cap. 28, et Guigo, quintus Cartusie Prior, in Vita S. Hugonis Gratianopolitani episcopi, num. 12 memorie produnt vel de S. Brunone ejusque sociis in Cartusia jam degentibus vel de Cartusianorum institutis. Singulorum verba, quæ huc potissimum facere possunt, lubet transcribere. Ab iis, quæ Guigo suppeditat, duco initium.

quas bini et bini tunc inhabitabant.

475 Loco itaque jam cit. de S. Hugone, in Cartusie eremo cum Sancto nostro ejusque sociis commorante, sic habet: Licet vero et prius (cum scilicet nondum Cartusiam cum Brunone adisset) divini amoris totus arderet incendiis, non aliter tamen ad disciplinæ cœlestis exercitia eorum (S. Brunonis ejusque sociorum) exemplis et familiaritate inferbuit, quam si flammanti quis facit plures circumponat alias ardentis. Erat cum eis non ut dominus aut episcopus, sed ut socius et frater humillimus, et ad cunctorum, quantum in ipso erat, obsequia paratissimus, adeo ut vir venerabilis Guillelmus, Prior tunc S. Laurentii, postea S. Theofredi abbas, magistro Brunoni etiam ipse religiosa devotione non mediocriter alligatus, B. Hugonis contubernalis (bini quippe tunc per singulas inhabitabant cellas) apud ma-

gistrum Brunonem non leviter conquereretur, D quod pene omnia, ad humilitatem spectantia, intra cellam sibi præriperet officia, et episcopus non secum saltem ut socius, sed potius conversaretur ut famulus: non licere sibi, tristes asserens, ex servilibus operibus quidquam attingere, quæ juxta morem debebant per vices efficere, eo sibi cuncta præripiante. Hæc Guigo; ex quibus compertum habetur, primo quidem cellulas a S. Brunone ejusque sociis, Cartusie eremum primum ingressis, fuisse exstructas; secundo non singulos in singulis cellis monachos, ut postea factum esse, quæ de Cartusianorum institutis a Guiberto et Petro Venerabili locis supra cit. traduntur, manifestum efficiunt, sed in una eademque cella binos et binos, ut Blomenvenna verbis proxime recitatis docet, tunc fuisse commoratos; tertio duos quosque, qui eandem cellam incolerent, alternis vicibus ministeria domestica debuisse obire. Accipe modo, quæ huc spectant, Guiberti verba.

476 Ecclesia, inquit loco cit., ibi (in Cartusie eremo) est non longe a crepidine montis, paulo sinuatum devexum habens, in qua tredecim sunt monachi; claustrum quidem satis idoneum pro cœnobiali consuetudine habentes, sed non claustraliter, ut ceteri cohabitantes. Habent quippe singuli cellulas per gyrum claustri proprias, in quibus operantur, dormiunt ac vescuntur. Ita ille, qui cum anno, ut num. 170 docui, 1124 circiter e vivis abiit, ecclesieque, quam ætate sua in montis crepidine exstructam Cartusie eremus fuit complexa, mentionem faciat, ecclesiam, a Blomenvenna memoratam, utpote ab hac verosimillime non diversam, a Sancto nostro ejusque sociis jam tum, cum Cartusiam primum essent ingressi, fuisse exstructam, verosimilimum, ne dicam indubium, apparet. Et vero quin Sanctus ejusque socii id tunc fecerint, dubitare non sinit eximius plane eorum in Deum amor, quo verosimillime factum fuerit, ut Cartusiam jam ingressi nihil haberint antiquius, quam sacratam unice cultui ejus domum seu ecclesiam aut saltem sacellum exstruere. Adhæc, ut ad Petri Venerabilis verba, huc potissimum spectantia, jam veniam, sequentia hæc de Cartusianis, suo tempore seu sæculo duodecimo, quo, ad annum usque secundum supra vigesimum protracto, abbatibus munere apud Cluniacenses fungi cepit, Cartusie eremum incolentibus, lib. 11 de Miraculis, cap. 28 suppeditat: More antiquo Aegyptiorum monachorum singulares cellas (S. Bruno ejusque socii, Cartusiam primum ingressi, bini et bini, ut jam dictum, per singulas cellas, quod forte hæc monachorum numerum non æquarent, incolere) perpetuo inhabitabant; ubi silentio, lectioni atque operi manuum, maxime in scribendis libris, irrequieti insistunt. In eisdem cellis debitam regularium horarum, hoc est, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Completorium signo ecclesie communiti Deo persolvunt. Ad Vesperas et Matutinas in ecclesia cuncti conveniunt.

477 Cum ergo Petri Venerabilis ætate Cartusienis eremi incolæ statis temporibus, uti ex his Petri verbis intelligitur, ad Matutinas et Vesperas convenire essent soliti, hique vitam suam ad normam, quam S. Bruno ejusque socii moribus suis expresserant, omni dubio procul ezeegerint, ambigendum non est, quin et Sanctus ejusque socii ad Matutinas et Vesperas convenire pariter soluerint;

A rint; at proinde, quo locum, in quo id facerent, haberent, qualemcumque saltem ecclesiam seu sacellum, statim atque Cartusiae eremum essent ingressi, edificari verosimilime, ne dicam indubie, curarint, sumptus liberalissime suppeditante S. Hugone, Gratianopolitano episcopo. Porro Massonus, supra non raro jam laudatus, in Opere, quod Ordinis Cartusiensis Annales inscripsit, lib. 1, cap. 2, num. 10 ad quaestionem, qualiter... S. Bruno et socii ejus domicilium sibi constituere ceperint in ista (Cartusiae) eremo, in prominenti illo loco, ubi sacellum sancti Brunonis (adi num. 447) nunc visitur, seipsum interrogat, sequentibus hisce, ut Sanctum ejusque socios, Cartusiae eremum primum ingressos, monasterio seu cellulis, ecclesiaeque seu sacello edificandis manum admovisse, confirmet, verbis respondet: Traditione constat, eum (S. Brunonem videlicet) cellam illic habuisse, imo et sacellum vicinum, in quo Missam celebrabat; altare enim istius sacelli huc usque immotum perseverasse creditur. Ibidem etiam tria aut quatuor magna fragmenta rupium, olim ab altis rupibus soluta et decisa, cernuntur, a se invicem paululum separata, ad quorum pedes turguria tunc illos fabricasse multi suspicati sunt; et quidem id quasi in transitu factum fuisse, probabile est.

edificari curavit.

B 478 At statim illos cum S. Hugone, et sub ejus ope de parvo monasterio ibi construendo, et de locis regularibus erigendis tractasse, credendum est. Visio enim, quam viderat in somnis sanctus antistes, Christi sibi domum in ista eremo construendis, ad id impellebat. Hæc Massonus, addens præterea, quo tunc a Brunone ejusque sociis tum ecclesiam, tum nominatim monasterium statim extrui ceptum probet, tempore Guigonis jam plurima ædificia existisse extructa, nec futurum id fuisse, nisi Sanctus statim a suo in Cartusiam ingressu manum operi ad moveri curasset. Verum cum a tempore, quo Sanctus ejusque socii in Cartusiae eremum primum sede abdidere, ad tempus usque, quo Guigo Cartusiam gubernandam accepit, anni sex supra viginti, uti ipsemet loco cit. Massonus fatetur, excurrerint, non video, qui ædificia, quæ Cartusia Guigonis ætate complectebatur, extructa esse jam tum nequissent, etiamsi Bruno ejusque socii iis construendis statim a suo in Cartusiam ingressu initium non dedissent. Ut sit, equidem tum jam supra dicta, tum, qua pressi indubie fuerunt Bruno ejusque socii, sese adversus aeris injurias tutandi necessitas dubitare non sinit, quin statim a suo in Cartusiam ingressu cellulas qualescumque, quæ omnes simul quamdam monasterii speciem præferrent, edificarint. At quidem in Stylita mystico puncto 2, num. 5 Raynaudus, tunc ipsos in rupium cavitatibus sedes fixisse, usque turguriis, opere tumultuario extructis, alii asseverant; verum id, utut ita forsitan initio habuerit, diu tamen non durasse, cellasque interea ac ecclesiam a Brunone ejusque sociis edificatas fuisse, vel sola fides facit fundationis Cartusiae charta infra recitanda, in qua præter alia hæc leguntur: Præfata... (Cartusiae) terra, his terminationibus conclusa, a magistro Brunone et ab his, qui cum eo erant, fratribus cepit inhabitari et construi anno ab Incarnatione Domini MLXXXIV.

479 Porro ecclesiam ac cellulas juxta fontem,

qui hodieque Fons S. Brunonis dicitur, fuisse tunc a S. Brunone ejusque sociis extructas, Blomenvenna recitatis num. 474 verbis affirmat. Atque hoc quidem certum apparet, nec, quin qualiacumque illa ædificia Ad honorem Dei et beate semper Virginis Mariæ et beati Johannis Baptistæ fuerint extructa, dubitandum est, cum ita in Guigonis, testis omni exceptione majoris, Consuetudinibus cap. 25 diserte asseratur. Verum sunt, qui fontem illum miraculo excitatum fuisse scribunt; ac alii quidem, quorum Raynaudus in Stylita mystico puncto 2, num. 5 meminit, id meritis S. Brunonis, alii contra hosque inter Dorlandus. Chronici Cartusiensis lib. II, cap. 8, precibus S. Hugonis, Gratianopolitani episcopi, attribunt. Zacharias Benedictus, fontem illum precibus et S. Brunonis et aliorum omnium, qui cum eo in Cartusia, dum primum in hanc ingressi ædificia necessaria construerent aqueque penuria laborarent, a Deo fuisse impetratum, in metrica a se adornata Sancti nostri Vita hunc canit in modum:

Plantie in summa cellæque et phana struuntur.

Christiparæque sacrum Genitrici ac ara dicatur.

Ille locus privatus erat fluvialibus undis. Non ibi cisternæ puteusque nec ullus ibidem.

In fovea tamquam pluvialis Lympha manebat.

Mortua, et interdum luteo fovebat odore.

In mœre omnes incommoda tanta ferebant;

Sed quid certa fides non impetrat atque meretur?

Sed dedit in lacrymas oravitque inclytus ille

Cætus et obtinuit supplex, quod ab arce petivit;

Namque statim in dura fodere crepidine rupis;

Nec mora, continuo latices fluxere recentes Et rivos egere amplos vel fluminis instar.

Lætati fremuere omnes laudesque dederunt, Atque salutarunt ex imo pectore cælum.

Lambit adhuc curvo fons ille cacumina cursu,

Cellarumque hortos vitreo circumfluit amne.

480 Hactenus laudatus Benedictus, qui quamvis fontem, de quo loquitur, hodieque fontem S. Brunonis appellari non edicat, eundem tamen fontem, quem ita in hodiernum usque diem nominari, auctores supra laudati affirmant, indubie celebrat, cum tam fons, de quo hi, quam fons, de quo ille, miraculo feratur exortus. Ast verene fons is miraculo suam debeat originem? Id equidem non puto. Quod enim a scriptoribus recentioribus, uti hic fit, nullo prorsus vade antiquo adstipulante, miraculo factum asseritur, miraculo vere factum esse, credi non debet, nisi ratio omnino solida ac convincens contrarium suadeat. Quid autem, quæso, occurrit, ut fontem, qui a S. Brunone in Cartusia hodieque nomen conservat, prodigio olim excitatum, in animum inducamus? An quod hodieque fons S. Brunonis vocetur? Verum quid ni nomenclationem hanc contrahere atque in hodiernum usque diem conservare potuerit, quod Sancto ejusque sociis aquam, quam quotidianis suis usibus necessariam habebant,

AUCTORE C. B.

Fons, juxta quem edificarunt, miraculo excitatus dicitur;

E

F

a vero id alieum videtur:

AUCTORE
C. B.

bant, ministravit? Quid ni etiam ita vocari poterit, quod prope cum Bruno cellulam, in qua habitavit, exstructam habuerit? Ut sit, Puteanus equidem, Blomenvenna et Surius, etsi omnes fontis, cui S. Brunonis cella fuerit adjuncta, mentionem faciant, de miraculo tamen, quo hic fuerit excitatus, altum silent, qui tamen, ac maxime Puteanus, utpote cui Zacharie Benedicti metrica S. Brunonis Vita, in qua id memoratur, anno 1310, seu quinquennio, antequam suam de hoc sancto Patre suo lucubrationem adornaret, ab ipsomet auctore inscripta ac dedicata fuerit, perfecta haud dubie, quæ de prodigioso fonte dicebantur, apprime habuerunt; ut proinde silentio suo ea sibi minime probari indicare videantur. Sed hæc de fonte, qui prodigio, cum Sanctus ejusque socii Cartusiam essent ingressi, excitatus fuerit, dicta sufficiant; qui plura de eo desiderat, adeat Surianum in suis in caput 12 Surii Observationibus, num. 12, et Raynaudum in Stylita mystico puncto 2, num. 5.

de ecclesie tamen dedicatione, quæ hic a metrico biographo,

B

481 Zacharias Benedictus in metrica, quam concinnavit, Sancti nostri Vita prodigio fontis, divinitus excitati, novæ ecclesie, una cum aliis quibuscumque ædificiis in Cartusia, statim atque Sanctus ejusque socii eremum hanc fuissent ingressi, ædificari ex dictis cæpta, jamque ad umbilicum cum iis perductæ, consecrationem, quæ ab Hugone Gratianopolitano episcopo summo apparatu facta fuerit, subjungit. Ut et hic præstem, quod curioso lectori futurum spero non ingratum, versus præcipuos, quibus metricus ille biographus rem hanc describit, ac celebrat, huc transcribo. Sic habent :

Jamque dies solemnissimus erat, quo machina surgens

Hospitio poterat monachos servare decenti.

Hugo ciet clerum civesque invitat ab urbe

Ad summos aditus inculcæque limina montis

Visuros fieri festivi encenia templi.

Æs sublime sonat, clamatque ad festa catervas.

Tunc delubra parant, foliisque virentibus ornant.

Aptatur paries hederis, pendente corymbo;

Hicque ligant buxos, et quas Tritonia frondes

Servat; ab excelsis trabibus Peneia laurus

Frondet, et hirsutæ coeunt in sarta miricæ,

Sparguntur flores, violæque per ardua tecta.

Lilia non desunt, narcissus, achantum et aiæx

Purpureæque rosæ, quæ per vicina ministri

Oppida legerunt; crocus est et myrtus odora.

Esse hic Pestanos hortos et rura putares.

Hic aulæ patent; hic picta tapetia fulgent.

Misit ephimerides varias et munera præsul

Ad nova phana, quibus muri tegerentur et aræ.

Ostro et luminibus stellant altaria circum.

482 Versibus his Benedictus alios nonnullos, quibus ipsos etiam cœlicos ad solemnitatem convenisse memorat, seu potius more Poetico, et quidem non nihil, quam par sit, licentiori, fingit, mox subnectit, ac deinde ita proseguitur :

Præsul adest, sacras solito capit ordine vestes

Et decus imponit capiti, bifidamque tiaram.

Fumus odoratus veniens e thure Sabæo

Altius ascendit, phanique volumina complet.

per Hugonem episcopum facta, celebratur, aliud omnino,

C

Pontifici cathedram parat ille, hic stragula sternit,

Jamque sacerdotes æquo discrimine vocum

Incipiunt cantus, rutilas assurgit ad aras

Pastor et erectis cœli ad fastigia palmis

Mystica sancta litat superis et munera libat.

Implentur clangore tubæ, cava tibia dulces

Ad numeros inflabat ebur, dant organa plausus.

Alternant litui partito carmine versus;

Plectra lyraque aderant, Phæbeaque cuncta supellex.

Dedicat interea templum claustrumque sacerdos,

Sitque novæ domui nomen Carthusia mandat,

Condendasque domos habituras nomen ab illa.

Prædia donavit, donavit pingua villæ

Jugera, quo monachi sine quaestu vivere possint.

Ita laudatus metricus Sancti nostri biographus.

Et vero Cartusie ecclesiam, cum ad umbilicum fuisset adducta, a S. Hugone, Gratianopolitano episcopo, consecratam fuisse, unusquisque, quantum opinor, etiam absque vade antiquo facile

credet, etsi interim tanto id apparatu, quanto hic innuitur, peractum fuisse, persuadere natus haud sit is scriptor, qui præterquam quod a re gesta

quatuor amplius sæculis remotus vixerit, poetarum loquatur in morem, qui plerumque res, quas tractant, variis figmentis, ornamentorum quodammodo locum tenentibus, amplificat.

485 Verum multum abest, ut propense adeo credam, quæ deinde idem Benedictus absque ullo pariter vade antiquo tradit de habitu monastico, quem S. Bruno ejusque socii eo ipso die, quo præ-

memorata Cartusienis ecclesie dedicatio facta est, a S. Hugone susceperint. Audi, qui rem illam statim atque solemnem ecclesie Cartusienis dedicationem retulit, metricæ exponat. Hisce ejus oratio versibus concipitur :

Tunc adyta ingreditur Bruno, senique sodales,

Singulus exiit preciosis atque lacenis

Mollibus, atque trahunt crepidas e cruribus omnes

Confestim, tondent generoso e vertice crines.

Apparent juvenum generosa et lactea membra,

Nudatque manent, genibusque et corpore flexi.

Dulcia mittebat suspiria pectus anhelum;

Nec poterant retinere pios pia pectora plantus.

O juvenum fervor, divique affectus amoris!

Candida Doctoris fratrumque tenerrima dorsa

Mox operit lugens cilicino tegmine pastor,

Atque rudi sacco, niveumque imponit amictum

Virgine de lana, nivea tum cannabe cingit,

Atque tegit scapulas albo clausoque cucullo,

Indicium æternæ clausuræ munditiæque.

Innumera astabant turbæ cunctique gemebant

Hoc tanto exemplo moti et dulcedine tanta.

484 Addit præterea laudatus metricus Sancti nostri biographus, angelorum, rebus die illa in Cartusia gestis applaudentium, voces auditas fuisse. Verum de re hac censendum quid sit, facile

at non item de monastico, quem tunc Sanctus ejusque socii

F

ab Hugone episcopo susceperint, habitu statuentum est.

A cile ex jam dictis quisque intelliget; quod vero pertinet ad habitum monasticum, quem tunc Bruno ejusque socii ab Hugone Gratianopolitano episcopo acceperint, etsi quidem, ipsos in Cartusia vilioribus asperioribusque, quam ante, vestibus usos esse, e Petro Venerabili lib. II de Miraculis, cap. 28 colligendum appareat, Sanctum tamen habitu monastico ab Hugone primum fuisse indutum, haud credo. Præterquam enim, quod id a nullo prorsus scriptore antiquo memoriae proditum, inveniatur, Brunonem jam inde ab eo tempore, quo in Sicca-Fontanae solitudine adhuc versaretur, ac proin Cartusiam nondum adisset, habitu monastico indutum fuisse, nedum monachum existisse; præterquam enim quod tum Sanctus, quia a Landuino aliisque, qui cum eo Gratianopolim venerant, seque in illius disciplinam dederant, Magistri titulo honorabatur, magister a Guigone appellari potuerit, potuit etiam, utut Remensium scholarum magisterio seu præfectura jam sese abdicasset, ita adhuc ob id olim gestum vocari. Ac posteriori quidem hoc sensu Sanctum a Guigone vocari Magistrum idcirco existimo, quod ibidem et Landuinus Magister ab eo vocetur, nec alia de causa, quam quod olim scholarum alicubi magisterium gessisset, altiorisve ordinis scientias docuisset, talis huic nomenclatio videatur potuisse attribui. Ut ut sit, Sanctum equidem ex eo, quod a Guigone eo loco, quo ad Hugonem, Gratianopolitanum episcopum, cum sex sociis accessisse narratur, Magister nuncupetur, habitu monastico indutum tum nondum fuisse, argui non potest, cum etiam in charta donationis Cartusiae infra huc transcribenda, dataque anno 1086, quo Cartusianum biennio jam egerat, Magister vocetur, eodemque etiam titulo, cum post in eremo Calabrima jam versaretur, ad mortem usque honoratus fuerit.

Normæ, ad quam Sanctus, ejusque socii vitam

C 485 Ad vivendi modum, quem Sanctus ejusque socii in Cartusia tenuerint, sermonem modo convertamus. Quem S. Bruno ejusque socii in Cartusia tenuerunt vivendi modum, eundem etiam aut certe non multum absimilem servasse, qui quadraginta nondum post Sancti obitum elapsis annis seu Petri Venerabilis ætate floruerunt, religiosos Cartusienis eremi incolae, ambigendum non apparet. Ut ergo, quam illi vivendi rationem fuerint secuti, lectorem utcumque edoceam, vitæ ab hisce ductæ capita præcipua e Petro Venerabili ei exhibeo. Hic itaque scriptor, fide utique hac in re longe dignissimus, lib. II De Miraculis, cap. 28 de sui temporis Cartusianis ita memorat: Ad edomandum jumentum corporis sui, et ad subigendam juxta Apostolum legem membrorum suorum, repugnantem legi mentis suæ, duris carnem cilicis semper exasperant, continuatis pene acris jejuniis corpora affligunt, extenuant et desiccant. Inde est, quod pane furfureo semper utuntur, vino adeo adaquato, ut merito magis villum, quam vinum dicatur. Ab omni carni esu tam sani quam ægri in perpetuum abstinent. Pisces numquam emunt, sed forte ex charitate datos accipiunt. Die Dominico et quinta Feria tantum caseum vel ova ad vescen-

Octobris Tomus III.

dum admittunt. Tertia feria ac Sabbato, aut legumine aut olere cocto utuntur. Omni secunda, quarta et sexta feria pane solo et aqua contenti sunt. Semel in die semper comedunt, exceptis octo diebus Natalis Domini, octo diebus Paschæ, octo diebus Pentecostes, Epiphania Domini, Repræsentatione ejus, hoc est, Purificatione sanctæ Mariæ, Annuntiatione Domini, quando Paschali tempore provenit: Ascensione Domini, Assumptione ac Nativitate jam dictæ sacræ Virginis, Matris ejus, et exceptis festis duodecim Apostolorum, sancti Joannis Baptistæ, sancti Michaelis, sancti Martini, et illo, quod in Kalendis Novembris celebratur, festo omnium Sanctorum.

486 Super hæc omnia more antiquo Aegyptiorum monachorum singulares cellas (tempore S. Brunonis ex dictis num. 475 bini in singulis cellis morabantur) perpetuo inhabitant, ubi silentio, lectioni, orationi atque operi manuum, maxime in scribendis libris, irrequieti insistent. In eisdem cellis debitum regularium Horarum, hoc est, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Completorium, signo ecclesie communiti Deo persolvunt. Ad Vesperas et Matutinas in ecclesia cuncti conveniunt, ibique, non perfunctorie, ut quidam, sed intentissime, oculis in terram demissis, cordibus cælo infixis, Deo precas, Deo gratiarum actiones persolvunt, totumque suum tam interiorem, quam exteriorem hominem habitu, voce, vultu, rebus visibilia excedentibus, spretis cunctis aliis, intentum, immo affixum esse, ostendunt. Ab hoc more excipiunt illos festivos dies, qui supra scripti sunt, in quibus bis comedunt, et in quibus more monachorum non per cellas, sed simul habitantium, non solum omnes Regulares Horas in ecclesia decantant, sed et in refectorio tam post Sextam, quam post Vesperas, nullo sospite excepto, communiter edunt. Quibus tantum diebus antiquorum eremitarum æmulatione, ne ab aliis sacris operibus, licet dignitate inferioribus, impediatur, salutare omnipotenti Deo pro salute sua ac mundi Sacrificium offerunt, quod ex usu jam veteri tracto nomine, quia Deo mittitur, Missa vocatur. His sacris diebus, qui singulari privilegio a Domino vel ejus Resurrectione Dominici dicuntur, ac sæpe dictis ipsius vel Sanctorum ejus solemnitatibus Missas celebrant. Diebus, quibus eis legumine uti licet, illud ipsi, ad mensuram acceptum, sibi aptant et coquunt.

487 Hoc vero tunc, quando non communiter in refectorio, sed quando eos in cellis suis solos comedere eremitica institutio præcipit. Vinum nullo tempore ante mensam vel postea sumunt. Sed si quis tunc sitim passus fuerit, aqua ei, non vino, uti licet. Eadem fere aut certe non multum absimilia, quæ a Cartusianis, ætate sua florentibus, fuerint observata, Guibertus de Novigento sæpissime supra laudatus, qui anno 1124 e vivis excessit, lib. I de Vita sua, cap. 11 recenset; ad quem proinde curiosum lectorem remitto, Petri Venerabilis verba, huc spectantia, qui majoris utique fidei auctoritatisque, quam Guibertus, hac in re est, in medium protulisse contentus. Non possum tamen, quin huc transcribam verba, quibus hic scriptor Cartusienium studium, a S. Brunone parente ad eos indubie transmissum, in conscribendis libris prædicat. Cum, inquit lib. I de Vita sua, cap. 11, in omnimoda paupertate se deprimunt, ditissimam

AUCTORIS
C. B.

E

F

Petrus Venerabilis
hic recitatis
docet.

AUCTORE
C. B.

tamen bibliothecam coaggerant. Quo enim minus panis hujus copia materialis exuberant, tanto magis illo, qui non perit, sed in æternum permanet, cibo operose desudant. *Confirmat id deinde comitis Nivernensis exemplo, qui, cum argentea, quæ Cartusianis miserat, munera repudiata fuisse accepisset, Boum tergora et pergamena plurima eis transmisit, quæ pæne inevitabiliter ipsis (ad conscribendos consueudosque scilicet libros) necessaria esse cognovit. Cur porro summam diligentiam operamque in describendis libris ponerent, docet nos Guigo, in Consuetudinibus cap. 28 sic scribens: Libros, ... tanquam sempiternum animarum nostrarum cibum, cautissime custodiri et studiosissime volumus fieri; ut, quia ore non possumus, Dei verbum manibus prædicemus. Quot enim libros scribimus, tot nobis veritatis præcones facere videmur. Addi potest, partim etiam id fecisse illos, tum ut inopiæ suæ (pauperes enim vere erant, seque ipsos vel Pauperes vel Pauperes Christi, uti apud Cangium ad vocem Pauper videre est, appellabant) consulere, tum ne Ecclesiæ viderentur prorsus inutiles, hincque eorum institutum calumniandi ansam malevoli arriperent.*

§ XXVIII. An Sanctus novam Regulam scripserit, et an ad ullam ex antea scriptis ac nominatim Benedictinam observandam se suosque discipulos adstrinxerit.

Sanctus novam Regulam discipulis suis

Austeram admodum, quam Sanctus ejusque discipuli in Cartusia duxere, fuisse vitam, vel sola normæ, ad quam hanc exegerint, § præcedenti e Petro Venerabili proposita capita sufficienter ostendunt; verum quæri hic jam potest, primo quidem an hæc S. Bruno atque Regula quæpiam præscripta discipulis suis observanda injunxerit; deinde vero an hosce simul ac seipsum ad ullam ex antea scriptis, ac nominatim S. Benedicti Regulam obstrinxerit. Innocentius de Masson in Opere, quod Ordinis Cartusiensis Annales inscripsit, lib. 1 cap. 5, num. 5 sic scribit: Nullam vivendi normam a sancto Brunone scriptam fuisse credimus: sed sancti illius Viri documenta et exempla erant illis quasi vivens Regula, quam adimplere et ad suos successores per exempla etiam ipsi transferre didicerant. Ipsam tamen eandem esse non dubitamus, quam postea R. Pater Guigo scriptis mandavit; nihilque in ejus Consuetudinibus reperiri credimus, quod quasi ab ore sancti Brunonis per discipulos, qui eum viderant et audierant, non didicerit. Vix enim ante quinque aut sex annos sanctus Bruno obierat, quando Guigo noster ad Ordinem venit. In istis ergo scriptis a R. Patre Guigone Consuetudinibus firmiter credendum est, sancti Brunonis mentem, documenta et dirigendi modum depingi et contineri, acsi propria ejus manu scripta fuissent. Quod eo facilius quisque sibi persuadet,

quo certior fieri debet, B. Landuinum, quem sanctus Bruno socii, ad eremum Cartusiæ revertentibus, præfecerat, viam longissimam arripuisse, ut ipsum Cartusiensis Instituti fundatorem, in eremo Calabriæ tunc degentem, adiret, cum eo de observantiis Cartusiensibus tractaturus, et ab ipsius ore auditorus, quid et qualiter in Cartusiana conversatione et vivendi modo esset a suis asseclis observandum. Primæ ergo Cartusianorum Constitutiones legi gratiæ non erant absimiles; nam potius scriptæ erant in tabulis cordis carnalibus, non littera, sed spiritu, quam in manuscriptis codicibus.

489 Ita Massonus, nullam a S. Brunone Regulam scriptam fuisse docens; qua sane in re non possum non ei assentiri, cum id a Sancto factum, a nulla hactenus scriptore sive recentiori sive antiquiori memoriæ proditum invenim. Ast an nulli pariter Regulæ ex antea scriptis, nec nominatim Benedictinæ, sese suosque adstrinxit? Mabillonius in sæculi sæcti Benedictini partem secundam Præfatione num. 87 sic scribit: Nunc postulat locus, ut de prima Regula Cartusianorum agamus, quam sanctus Bruno eis præscripsit, antequam prima illius Ordinis Statuta a Guigone in scripta redigerentur. Hanc autem Regulam sancti Benedicti fuisse, multis constat argumentis. Primo Guigo ipse Statuta sua edidit ad mentem hujus Regulæ, ut docet inscriptio eorumdem Statutorum in codice Portarum, in quo illa habentur sub hoc titulo: « Statuta Guigonis Cartusiæ Prioris et aliorum Patrum » juxta Regulam sancti Benedicti. » Unde Guigo ipse in Præfatione sua hæc statuta scribere se distulisse ait, « quod vel in Epistolis beati Hieronymi, vel in Regula beati Benedicti seu in » ceteris scripturis authenticis, omnia pene, quæ » hic religiose, » inquit « agere consuevimus, » contineri credebamus. » Certe non aliam in capite xxii formulam professionis, quam Benedictinam proponit. Deinde Eugenius in privilegio, Cartusiæ Montis-Dei concessio, statuit, » ut Ordo monasticus secundum beati Benedicti » Regulam, normam quoque et Institutiones » fratrum Cartusiensium perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur. » Adhæc Paschalis II Lanvino Squillacii post sanctum Brunonem Priori indulget, ut in quadam ecclesiæ juris eremi, quæ apud Squillacium sita erat, monasterium constituat, « ut fratres, austeri- » tatem eremi ferre non valentes, juxta beati » Benedicti Regulam illic possint omnipotenti » Deo deservire: quam nimirum habitationem » per præpositum et decanum, » inquit, » gu- » bernari disponere præcipimus; sic tamen » ut eremi præpositus semper præferatur et » major habeatur, et sic ut idem monasterium » eremi dispositioni subjaceat, item ejusdem » loci præpositus et decanus subjiciatur magistro eremi. Data Lateranis VI Kal. Februarii. »

490 Ex quibus intelligitur, duplex illic Cartusiensium genus fuisse, anachoretarum et cœnobaritarum, ut apud Camaldulenses; et utrisque Priorem eremi præfuisse secundum Regulam sancti Benedicti, qui utrosque in Regula sua instituit. Hoc autem diploma intelligitur de monasterio Mentauri, quod Squillacio tribus millibus distabat, ut fusius in Annalibus nostris referemus, ubi utrorumque, scilicet anachoretarum et cœnobaritarum Squillacensium, constitutiones referemus. Denique Cartusienses ante

non scripti. Argumenta, quibus, Sanctum se suosque

ad Regulam Benedictinam adstrinxisse, Mabillonius contendit,